№ 91 Ausgabe A.

HOMAN

Cena s pieresyłkaj i dastaŭkaj da chaty.

na 1 hod—4 m. 80 fen., na 1/2 hodu—2 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies. — 40 f.

Biełaruskaja Wilenskaja czasopiś
wychodzić dwa razy u tydzień: u aŭtorki i piatnicy.
Adres redakcii: Wilnia, Zawalnaja 7.
Adres administracii i ekspedycii: M. Stefanskaja 23.

Cena Abwiestak·

na 4-aj staranie za radok drobnymi literam —25 fen.; drobnyje abwiestki pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci—60 fen. za liniejku drobn. drukam.

№ 91 (183) Hod II. Wilnia. 13 listapada 1917 h. Cena 5 fen. (3 kap.)

Predłažeńnie mira i zamireńnia.

PIECIARBURH. (P.T.A). 9. XI. Zjezd rad rab. i sałd. pryniaŭ warunki mirnago predłažeńnia. Zjezd zajaŭlaje:

Wytworeny rewoluciaj 5 i 6 listopada urad rabotnikoŭ i sielan, katory apiraecca na radu rab. i sałd., predłahaje ŭsim uradam wajujučych staron pačać pierehawory ab sprawiadliwym demokratyčnym miry. Urad pierakonan, što sprawiadliwy demokratyčny mir pawinien być zroblen toj-čas biez anneksij, značyć, biez niezakonnaho zachwatu čužych ziamiel, biez zawajewańnia gwałtam čužych nacyonalnaściej. Rasiejski urad predłahaje ŭsim wajujučym wyskazać swaju zhodu ŭčynić enerhičnyje kroki dziela akančacielnaj uhody miž paŭnamočnikami ŭsich staron i nacij ab warunkach hetaho mira. Pad anneksijej urad razumieje pryłučeńnie małoj i słaboj nacii biaz zhody jaje da čužoj wialikaj dzieržawy, — niezaležnie ad stupieni jaje cywilizacii i gieografičnaho pałažeńnia. Kali žycharoŭ jakoha-budź hasudarstwa suproć ich woli zadzieržywajuć gwałtam, dyk heta i jość anneksija, abo niezakonny zachwat.

Urad hatowy paznajomicca z warunkami kožnaj z wajujučych staron. Urad apawieščaje, što tajnyje umowy nie majuć siły, kali jany kirujucca da paddzieržki abo pašyreńnia rasiejskich zachwatoŭ.

Kab ablahčyć pierehawory, ŭrad pašle swaich paŭnamočnikoŭ u neutralnyje starony.

Urad predłahaje wajujučym zrabić zamireńnie na 3 miesiacy, katorych chwacie, kab dawiaści pierahawory ab miry da kanca.

Urad zwiertajecca da rabotnikaŭ Anhlii, Francii i Niamiaččyny. Rabotniki hetych staron zrazumiejuć, što zadača ich — wyzwalić čeławiečestwo ad strašenstw wajny i aswabadzić rabočy kłas ad ekspłuatacii.

WIENA. II.X. Kamisar pry rasiejskim hłaŭnakamandujučym zwiarnŭsia da wajenych kamisaroŭ i orhanizacij praz telehraf biaz drotu, pawiedamlajučy ab byŭšych siahońnia styčkach z bolšewikami, ŭ časi katorych dzie-niedzie dajšło da pralicia krywi. U Maskwie «čyrwonaja hwardzija“ razbita. Z usiaho widać, što ŭ Pieciarburzi i wakolicah iduć krywawyje bitwy miž staronikami abodwych kirunkoŭ. Rasiejski flot uwieś staić na staranie bolšewikoŭ. Da ich prychylna i bolšaść suchaputnaj armii.

ŠTOKHOLM. B. rasiejski wajenny minister Wierdzierewskij, nidaŭna wysłany Kierenskim u Wałaamski manastyr, wiarnuŭsia ŭ Pieciarburh i byŭ z radaściu sustrečen. Jon pryniaŭ iznoŭ ministerstwo ŭ swaje ruki i bytčym to atrymaje ŭłašć wajennaho dyktatora. Adhetul jon pajedzie ŭ Ługu, dzie zbirajecca wojska, kab niedapuścić wiernaj Kierenskamu armii iści na Pieciarburh.

KOPENHAGA. „Polityken“ piše, što rasiejski pasoł u Londonie, Nabokow, zajawiŭ, što nia može nadalej być predstaŭnikam Rasiei, kali ŭłašć astaniecca ŭ rukach bolšewikoŭ. Rasiejskaje pasolstwo dahetul nie maje nijakich wiestak s Pieciarburha.

PARYŽ. „Petit Parisien“ — pieršaja francuskaja hazeta, katoraja hodzicca s pabiedaj bolšewikoŭ. Jana danosić s Pieciarburha:

„Hramadzianie wielmi pryjemna zdiŭleny surowymi krokami nowaho uradu proci hrabiežcoŭ i lichadziejoŭ“.

Miž areštawanymi uspaminajuć ab žoncy Kierenskaho i ab haławie kadetoŭ, Milukowie.

LUGANO. U Milanie začynieny ŭsie teatry i domy dziela razryŭki. Nastrajeńnie wielmi nerwowaje. Chto može, ŭciakaje ŭ Siaredniuju Italiju.

LUGANO. Pawodłuh šwejcarskich hazet, francuski hienerał Peten naznačen za hłaŭnakamandujučaho francuska-italjanskim. Hienerał Po prybyŭ u Miłan. Kazuć, što čašć italjanskaho wojska z Makiedonskaho frontu wiarnułasia ŭ baćkaŭščynu. Amerykanskaje wojska prybyło ŭžo ŭ Italiju, ale jano pracuje za frontam.

Francuskaja hranica budzie zakryta na miesiac, kab niedapuścić nijakich wiestak ab ruchach francuskich wojsk.

BAZEL. Ženiewskije hazety ličać mahčymym pawarot da ŭłašci Klemanso. Zhoda miž im i Puankare bytcymto ŭžo zroblena.

SOFIJA. (P.T.A.). Pry zakryćci parlamentu minister — prezydent Radosławow, zajawiŭ, što wajennyje mety Bołharyi wiadomy: heta złučeńnie boŭharskich nacyonalnych ziamiel pawodłuh historyčnych hranic. „My žadajem Makiedonii, Dobrudžy i zwarotu Boŭharyi boŭharskich ziamiel, ukradzienych serbami. Ab swaich žadańniach my zajawili sajužnikam i nieutralnym dzieržawam. Nichto nia može nie pryznać našaho žadańnia dajšci nacyonalnaj jednaści“.

BERLIN. (W.T.B.). U Anhlickim kanali adna z našych padwodnych łodak iznoŭ zatapiła 4 parachody jomkaściu razam 13.000 tonn.

BERLIN. (W.T.B.). Našy padwodnyje łodki ŭ Siarodziemnym mory zatapili iznoŭ bolš za 28.000 tonn.

Ad Redakcii.

Kab złučyć u adno usie kruhi i ŭsie palityčnyje kirunki biełaruskaho hramadzianstwa dziela ahulna-nacyonalnaj sprawy: sazywu ŭ Wilni, ahulna-biełaruskaj nacyonalnaj konferencii z usich biełaruskich ziamiel okupacii — funkcii Redakcyjnaho Kamitetu «Homana» pryniaŭ na siabie prezydium Orhanizacyjnaho Kamitetu dziela sazywu pamienionaj Konferencii, złoženaho tymčasam z nižejpisanych asob·

predstaŭniki biełaruskaho katalickaho duchawienstwa: *ks. Jan Siemaškiewič i ks. Władysłaŭ Tołočko;*

predstaŭniki biełaruskaho prawasłaŭnaho duchawienstwa: *protojerej św. Michaił Holenkiewič i jeromonach św. Sawwatij;*

p.p. *Wincenty Swiatopołk-Mirski, Jazep Lickiewič, Wacłaŭ Łastoŭski, Iwan Łuckiewič, Anton Łuckiewič, Jazep Saławiej, Dominik Siemaško, Janka Stankiewič, Kazimir Šafnagiel, Jazep Turkiewič.*

Zasiedańnia prezydiuma adbywajucca kožyn dzień, apryč niadziel, ŭ pamiaščeńni Orhanizacyjnaho Kamitetu, Wilenskaja 23, ad 1 da 2 hadz. papał.

Rewolucija jdzie dalej.

Zdareńnia, katoryje u apošnije dni mieli miejsco ŭ Rasiei, nie stanowiać čahoś niespadziewanaho: chto znaŭ unutrenaje pałažeńnie ŭ Rasiejskaj dzieržawie, toj napiarod moh skazać, što dalejšaja wajna—heta śmierć dla tymčasowaho rewolucyjnaho uradu i dla haławy jaho — Kierenskaho.

U № 34 «Homana» p. Łabuć pisaŭ:

„My možem skazać, što nowy urad da dalejšaj wajny ješče nie pryhatawaŭsia, a staryj wajnu praihraŭ.

...Kali-b jamu (nowamu uradu) i dawiałosia, reštkami staroj Rasiei probujučy ješče raz ščaścia ŭ hetaj wajnie, pchnuć wojska da dalejšaj wajny, to chwacie adnaho ŭdaru Hindenburha, kab raz na zaŭsiody adkryć rasiejskamu narodu wočy, a tady možna budzie spadziewacca razwiazki...»

A krychu paźniej u staćci p. I. M. (№ 61) my čytali:

„...Nieudačy na franci mohuć tolki usmacawać u Rasiei žadańnie čymchutčejšaho mira i hetym samym nabližyć zamireńnie; ale tady ŭ šyrokich massach može uzniacca strašenny bunt proci rewolucyjnaho prawicielstwa... Kierenskij, kab niedapuścić anarchii, abo kontrrewolucii, dalej wiadzie wajnu; spatykajučysia z nowymi nieudačami, jon choče pakryć ich nowymi pabiedami i jdzie ŭsio dalej i dalej praz hory trupaŭ, dy pa hetaj darozi može dajšci tudy, skul upadak sulić śmierć“.

Usio heta zbyłosia. Paśla razhromu ŭ Haličynie pryjšoŭ upadak Ryhi, zachwat niemcami Ryžskaj zatoki, ostrawa Ezela i t. d. Paśla kožnaho ŭdaru žadańnie mira rasło, a razam s tym čezła wiera narodu da nowaho uradu, asłablenaja pašyrajučymsia hoładam i ahulnym raswałam hramadzkaho žyćcia. Ale była i ješče adna — asnaŭnaja pryčyna, katoraja raniej ci paźniej pawinna była dawiaści da upadku prawicielstwa Kierenskaho.

Sprawa ŭ tym, što marcowy pierewarot u Rasiei ŭnios zusim nieznačnyje pieramieny ŭ rasiejskuju hasudarstwienuju systemu. Carskaje prawicielstwo było zamieniено rewolucyonierami, na prawincii hubernataroŭ zamianili uradowyje kamisary, ale ŭsia wializarnaja hasudarstwienaja mašyna nie zmianiłasia: astaŭsia stary centralizm, astałasia prynuka dla roznaplamionnych narodaŭ Rasiei žyć razam z maskoŭskim narodam, astałasia zabarona ładzić swajo žyćcio pa swojemu i swaimi rukami ŭžo ciapier, nie dažydajučy, što pastanowić usierasiejski ustanoŭčy sejm. Na hetym hruncie uzniałisia wostryje niedarazumieńnia miž tymčasowym uradam i Ukrainaj, Finlandzijej, dy čyslenymi małymi „respublikami“, jak napr. Kronštackaj i inš. Tymčasowy ŭrad, uziaŭšy ŭłašć u swaje ruki, zdzieržywaŭ rewolucyjny razhon narodnych mass i ŭsio adciahiwaŭ i adciahiwaŭ moment pieredačy ŭsiej ułaści narodu— ŭ ruki ustanoŭčaho sejmu. Praŭda, Kierenskij, prystaŭšy na žadańnie sajužnikoŭ, kab Rasieja wajewała „da kanca“, nia moh inačej pastupać: wiadzieńnie wajny było mahčymym tolki pry poŭnaj centralizacii ŭłašci ŭ rukach tymčasowaho uradu, pry zachawańni staroj, choć i błaha naładženaj systemy upraŭleńnia. Ale tut-to i taiłasia pryčyna taho, da čaho pawinno było dajšci, što my praročyli i što ciapier stałosia ŭ Rasiei: raz skranuŭšyjesia ŭ rewolucyjnym parywie narodnyje massy nie mahli ŭžo zadzieržacca na poŭdarozi, a jak tymčaso-

wy ŭrad — s pryčyny trywajučaj dalejwajny — stanawiŭ zawału dla realizacii narodnych damahańnioŭ, dyk napor mass i skinuŭ jaho.

Rewolucija ŭ Rasiei jdzie dalej. Kudy jana dojdzie—trudna skazać. Jasna tolki adno: što rewolucyjnyje siły ad unutrenaj baraćby šmat asłabiejuć, a heta može uzmacawać siły kontrrewolucii, da katoraj zwiernucca sympatyi liberalnaj buržuazii, pierepałochanaj radykalizmam bolšewikoŭ.

H. B.

Da našaj krajowaj intelihencii.

(Adkrytaje piśmo).

II.

(Pačatak hl. № 90).

Proci takich wywadoŭ miž našaj krajowaj intelihencijej my spatykajem mnoha zakidoŭ, katoryje tutaka i absudzim.

Spatykajem, naprykład, hetki zakid: biełaruskaja mowa — heta ŭsio roŭna, jak mowa rasiejskaja, — značyć, zawiadzieńnie jaje wiadzie da „abrusienija". Adnak, tyje-ž ludzi pad toj samy čas dawodziać: biełaruskaja mowa — heta nie asobny jazyk, a tolki adna z hutarak polskaj mowy, — a inšyje kažuć: hutarka rasiejskaj mowy.

Užo staŭlajučy pobač hetkije zusim niazhodliwyje adzin z adnym pahlady lohka dawiaści nieabasnowanaści ich,—bo kali pawodłuh adnych biełaruskaja mowa jość hutarka rasiejskaja, pawodłuh druhich — polskaja, dyk samo heta jasna pakazwaje, što jana nia jość ni adnej, ni druhoj, što heta — swaja asobnaja, wyjawiŭšajasia ad wiakoŭ, mo' dzie-niedzie naciertaja čužymi ŭpływami, ale, naahuł, mowa samabytnaja, jakoj užywaje bolš za 8 miljonaŭ narodu na wializarnym abšary i jakaja maje roŭnaje z usimi inšymi prawa na žyćcio i razwićcie.

Druhi dokaz proci našych pahladoŭ — toje, što narod nia cenić swaje mowy, nazywajo jaje „prostaj", užywaje tolki ŭ chaci, a ŭ kaścieli i ŭ „lepšym tawarystwie" hukaje pa-polsku, ci—u inšych staronach — pa-rasiejsku,

Na heta adkaz karotki: bo narod hety, mowu katoraho praśledawaŭ byŭšyj rasiejski ŭrad dy pahardaj abkidała polskaja intelihencija i duchawienstwo, nia ŭsiudy jšče dajšoŭ świadomaści, — ale, jak i kožyn inšy narod u našych časach, chutka ŭžo zbudzicca i pačnie swajho prawa na žyćcio dapaminacca. Pamahčy jamu ŭ hetym — to pawinnaść tutejšaj intelihencii, nia hledziačy na toje, što sama jana howoryć inšym jazykom. Pawinnaść i — skažu — realnaja, mudraja palityka.

Inšy zakid: na što ŭ hetych ciažkich časach, jakije ciapier my pierežywajem, kali z-usiul hrozić nam hetulki niebaspiek, pačynać nacyonalnuju baraćbu, na što draźnić i ŭwadzić nowy razdieł, katory može być karysny tolki „trejcim"?

Hety, na pahlad mocny dokaz sam saboj hublaje moc swaju, kali napomnim ab našym stanowiščy ŭ hetaj sprawie: bo my jak-raz chočemo hadzić, a nie draźnić, na što pakazwaje choć-by meta našaho pryzywu da intelihencii,— my chočemo budawać budučynu na asnowie praŭdy i sprawiadliwaści, a nie na falšu; bo budučyna, asnowanaja na etnografičnaj i historyčnaj niepraŭdzie, jakaja wyjaŭlajecca u sławach: „tut była Polšča, tut byŭ polski narod, i takim jon jość i pawinien astacca ŭ budučynie", — nie ŭdzieržycca: jana razwalicca, zbankrocicca, jak užo nieraz zdarałosia...

Tolki budawanaja na krepkich narodna-nacyonalnych asnowach hasudarstwienaja budučyna dašć adpor usim unutrenym i zamiažowym nawalnicam i budzie trywać stalećcia. Dla hetkaj budučyny nie žal pałažyć niekatoryje achwiary, adračysia roznych wuzkich formuł i mar. Bo maraj jość dumka, bytcym wy zdalejecie apalačyć hety mnohamiljonny biełaruski narod, bytcym zdalejecie dać jamu ščaście, admaŭlajučy prawa na žyćcio, na stwareńnie swajej asobnaj, nacyonalnaj dzieržaŭnaści. Hetaho wam nie ŭdałosia dajści praz stalećcia, hetaho nie zdaleŭ zrabić rasiejski ŭrad i nichto zrabić nie zdaleje, bo kožyn narod nia tolki choče, ale ŭ pierežywanych nami časach može i musić stacca sam saboj. Płyci proci hetaho ciačeńnia može pažadać tolki niećwiarozy palityk, ci zaślepleny „endek" (nacyonalist).

Pamienionaja wyšej zajawa: „Tut — Polšča i t. d.",—asnowana woś na čym: što Wialikaje Kniaźstwo Litoŭskaje (Litoŭska-Biełaruskaje) złučyłosia s Polskim Karaleŭstwam u adnu „Rečpospolituju"—Rečpospolituju Polskuju.

Hetaje słowa „Polskuju" i ŭnosić niedarazumieńnie ŭ dumki šmat ludziej: adny tłumačać jaho tak, bytcym jano aznačaje, što Litwa „paddałasia" Polščy; druhije, choć dobra razumiejuć, u čym tut sprawa, dy świadoma bałamuciać ludziej poŭintelihentnych i narodnyje massy dziela wiapomaj mety.

Woś i treba hetu sprawu akuratna razabrać.

Wialikaje Kniaźstwo Litoŭskaje złučyłosia niekali s Polskim Karaleŭstwam. majučy spierša tolki supolnaho monarcha — Wialikaho Kniazia Litoŭskaho, katory staŭsia takže karalom Polskim, ale pry hetym abiedźwie dzieržawy zachoŭwali blizka poŭnuju niezaležnaść adna ad adnej. Tolki praz 200 hadoŭ dzieržawy hetyje (Litwa i Karona) na mocy Lublinskaj Unii (umowy) swajej achwotaj złučylisia „jak wolnyje z wolnymi, roŭnyje z roŭnymi" u adnu „Rečpospolituju" (taki uradowy tytuł byŭ pryniat na Unii dla supolnaj dzieržawy) —koratka: „ŭ Rečpospolituju", a nie ŭ Rečpospolituju Polskuju, — na jasna ustanoŭlenych warunkach — pry ŭzajemnym zabaspiečeńni poŭnaj aŭtonomii dla kožnaj pławiny supolnaj monarchii (asobnaja wojska, asobny skarb, asobnaja ŭradowaja hierarchija, asobnyje sudy, a supolny tolki sejm i supolnie wybirany monarch,katory mieŭ tytuł karala Polskaho i Wialikaho Kniazia Litoŭskaho).

Woś, hetu-to Rečpospolituju i pačali paśla nazywać Rečpospolitaj Polskaj, bo treba-ž było dać niejki bolš haworučyj prymietnik nazwańniu hasudarstwa. I zusim jasna, što s takim že samym prawam dzieržawa heta mahła nazywacca Rečpospolitaj Litoŭskaj. Nazywali-ž jaje „Polskaj" adno tolki zatym, što karaleŭski tytuł wydawaŭsia wyšejžym za tytuł Wialikaho Kniazia (choć abiedźwie dzieržawy byli roŭny pa sile i značeńniu), dy što Polšča, wyšejšaja kulturna i ležučy bližej da zachodu, nadawała ŭsiamu hasudastwu zwierchny polski charakter. Adnak, heta zusim nie aznačało niejkaj poŭna-dzieržaŭnaj pierewahi Polščy nad Litwoj, tym bolej nie značyło, bytcym Litwa i Biełaruś abiarnulisia ŭ Polšču. Abieźwie złučenyje dzieržawy: Polšča i Wialikaje Kniaźstwo Litoŭskaje — astawalisia tym, čym byli ad pačatku, značyć: dwuma asobnymi orhanizmami ŭ wiadomaj ustanoŭlenaj hasudarstwienaj łučnaści. — Kali-ž u časi upadku Rečypospolitaj šlachockije deputaty ad abieźwych złučenych dzieržaŭ na dzielčych sejmach zaćwiardzili razdzieł supolnaho hasudarstwa pamiž susiedziaŭ adrywajučy hetak ad Karony (Polščy) Litwu i Biełaruś, dyk i lublinskaja umowa (unija) razwaliłasia sama saboj, utraciła swaju praŭna—dzieržaŭnuju moc. Ad kolišniaj „Rečypospolitaj" astalisia tolki składaŭšyje jaje niekali ziemli — z adnaho boku Polšča, z druhoha — Litwa i Biełaruś (daŭniejšaje W. Kn. Litoŭskaje).

Cikaŭna adznačyć, što jadynym na pieršym dzielčym sejmie deputatam, katory

---

Ab narodnaj pieśni.

Mowa ŭ narodzie kružyć, jak kroŭ u žyłach čeławieka. Spuscicie kroŭ z žył i čeławiek pamre; adbiarycie ad narodu mowu jaho, a razam z jej niestanie i narodu. Kali mowa maje hetkaje wialikaje značeńnie, to nia mienšaje značeńnie maje i—rodnaja siestra jaje,—narodnaja pieśnia. Dakul u narodzie žywie pieśnia jaho, datul narod maje dušu swaju, maje swaju paeziju. Zamre pieśnia i duša u narodzie zamre, astaniecca jon biezdušnaj istotaj, pazbaŭlenaj swajej admiennaj psychiki.

Pieśnia narodnaja — heto biazdonny narodny skarb paezii, biazcennaja ŭłasnaść, katoruju narod pawinien šanawać i pieredawać s pakaleńnia ŭ pakaleńnie. Jana apawiedaje nam dalokuju minuŭščynu i attwaraje ciapieryščynu, tłumačyć nam zwyćai i abyčai, apawiedaje pierażytyje narodam muki i radaści. A apawiedaje nieraz u tak pieknych słowach i formach, što daremna-by kusiłosia mastactwo paturaci im: nie patrapić mastactwo dać tej świežaj krasy słowa, jak malarstwo nie patrapić addać swiežaści barwy i bahactwa form prostaj palawoj kraski, uzrosšaj miž dzikaj trawy.

Kali paŭstała narodnaja pieśnia? Daremna šukać hetaho času. Nawukowyje dośledy nia mohuć aznačyć času paŭstawańnia narodnaj pieśni. Radziłasia jana na świet razam s pieršymi ludźmi. Niejčyje, pierapoŭnienyje pačućciem hrudzi jaje wyśpiewali, niejčaje niekaliś kwoła-čułaje serce jaje wypieściło — i hetak pajšła jana u świet, miž ludziej, dalej i dalej, z wusn u wusny, s pakaleńnia ŭ pakaleńnie i budzie žyć datul, pakul žywie duša ŭ narodzie.

Bahat biełaruski narod pieśniami, choć dola hetaho narodu i pierażytaja im historyja nie spryjajny byli. Da nas adnak naša pieśnia nie dajšła u swajej pierwabytnaj čystacie, dy da taho mnoha našych piesień zamierło i zahinuło niet wiedama kali i jak. Hetak nie dajšoŭ da nas, naš bylinny epos, u katorym narody apawiedajuć swaju historyju i lehiendy ab swaich hierojach. Nie dajšli da nas ŭ całku i pieśni kniažaho času. S kniažych časoŭ majem tolki abłomki, ruiny piesień. Tam siam bliśnie bahata załočeny hzyms, razbityje častki reznych stauboŭ kaliś strojnaj budoŭli, zalaplenyje prybudoŭkami i nadbudoŭkami, dy pierarobkami paźniejšych časoŭ. I sudziačy z hetych abłomkoŭ adno tolki ciapier možna skazać, što kaliś pieśni hety raśpiewalisia nia tolki u kurnych chatach, siermiažnym narodam ale piejalisia jany i «za cisowymi stałami», pry „załatych kubkach" poŭnych «sałodkaho wina»; ludźmi adzietymi u «tonkije kitajki», darahije «sajety» i t. d. Kali-ž čužaja pieśnia wycisnuła našu rodnuju pieśniu z bahatych charomoŭ, jaja prytuliŭ siermiažny narod i, niehladzia na trudnyje warunki nacyonalnaho žyćcia, pierechawaŭ jaje i pieredaŭ nam, choć i pierejnačenuju i ahrubieŭšuju, ale majučuju ješče hetulki krasy, što śmieła može jana raŭniacca z lubymi tworami mastactwa.

I choć časta — husta narodnaja pieśnia nie padchodzić pad mieru i formu wymahanuju prawiłami wieršowaho mastactwa, adnak heto nia robić jej ujmy, naadwarot: charakterny ład narodnych piesień stanowić ich oblik, u katorym adbiłasia i dalokaja minuŭščyna i ciapiereščyna, jaje rod—plemia i jaje dola.

(Dalej budzie).

mieŭ śmiełaść i siłu woli wystupić s ćwiordym pratestam proci razdzirańnia jaho rodnaj Biełaruskaj ziamli (pry pieršym razdzieli Maskwa zabirała tolki čaść Biełarusi), byŭ praŭdziwy patryot i hramadzianin swajej ziamli—Tadeuš Rejtan.

U hetkim (pałažeńni sprawa datrywała da našych dzion. I z usiaho wyžej skazanoha jasna, što ciapierašniaj Litwy i Biełarusi, abo daŭniejšaho Wialikaho Kniaźstwa Litoŭskaho nielha nazywać Polščaj, jak i ab Polščy nielha hawaryć, što tamaka jość Litwa,— choć by čaści apalačenaj litoŭskaj i biełaruskaj intelihencii chaciełosia bačyć u nas Polšču suproć historyi i suproć etnohrafii mass.

Chto siahońnia hetak kaže, robić abmyłku faktyčnuju i historyčnuju. Treba zajawić wielmi wyrazna i stanoŭča: tut, u Litwie i Biełarusi, — Polščy nima.

Mnie dawiałosia sustrecicca ješče z adnym zakidam i sumlewańniem: „Kali ja pryznaju siabie za biełarusa i pačnu, jak biełarus, pracawać na hramadzkaj ci palityčnaj niwie, — dyk budu prymušen rabić škodu polščynie ŭ hetym Kraju“.

Adkažu: škodu tady, kali henaja polščyna siahaje pa nieprynaležnyje jej prawy, zachopliwaje čužoje, maje zachwatnyje žadania. Kab že dać ćwiordy adpor usielakim zachwatnym apetytam, niezaležnie ad taho, čy ich wyjaŭlajuć palaki, čy litwiny, čy biełarusy, — na heta nia treba być ani wyklučna rusinam, ani palakam, ani litwinom, a treba być prosta **sumlennym čeławiekam-hramadzianinam**, katory šanuje jak swaju, tak i čužuju nacyonalnaść i staić na hruncie sprawiadliwaści i etnohrafičnaj praŭdy, — hramadzianinam-patryotam katory złučaje, nie razdzielaje, katory kožnamu pryznaje prawa da žyćcia, a ŭsiełakuju denacyonalizaciju, ŭsielaki zachwat, usielakuju čynnaść u hetym kirunku, skul-by jana ni wyjšła, ličyć za niedapuścimuju, škodnuju i błahuju, — za reč, z jakoj treba barocca.

Stojučy na hetkim stanowiščy, i padaŭšy adny adnym ruku, ŭsie hramadzianie našaho kraju—biełarusy, litwiny, palaki i t. d. mohuć mieć poŭnuju nadzieju, što, wykarystaŭšy pamysnuju palityčnuju konjunkturu sučasnaho momentu, jany zdalejuć adbudawać swaju ŭłasnuju, niekali niezaležnuju, wialikuju, ščaśliwuju baćkaŭščynu.

Woś že wy, pany tutejšyje „palaki“, intelihencija kraju, ksiandzy i abywateli, i ty, krajowaja demokracija, katoraja biezpasredna wyjšła z narodu tutejšaho i nie utraciła ješče jednaści z im,—nie saromciesia pryniać da swajho wiedama ačywistuju praŭdu, — praŭdu terytoryalnuju, a chutka peŭnie ŭžo i praŭdu palityčnuju: što wy — hramadzianie Litwy i Biełarusi, jaje syny, — značyć: „litwiny“ abo „biełarusy“.

Pawarot da hetaho adwiečnaho samaaznačeńnia, pierakručenaho abo zahublenaho tolki s pryčyny nienormalnych adnosin, u jakich my pražyli bolš za sto hadoŭ,—pawarot, zhodliwy z wašym pachodžeńniem i tradycijej, nia tolki nia budzie was hańbić, a, naadwarot, pryniasie wam češć, bo zwiaže z narodam, bo dašć wam asnowu bytu, bo was uzmacuje i padnimie i padziaku i błahasłaŭleńnie patomnych pakalańnioŭ zapeŭnić.

Nie saromciesia stanuć pad štandaram Pahoni, katory wy pakinuli, a narod sam u swaje ruki biare i padnimaje ŭ wyš, jak swoj symwoł nacyonalny, symwoł swajej Baćkaŭščyny.

Stanuć popleč z ludamnarodam pad hetym symwałam — češć i sława dla was!

Kazimir Šafnagiel.

U Wilni i wakolicach.

× **Hramadzkije arhanizacii u Wilni.** U našym mieści jość 172 tawarystwy, ŭ tym liku 48 majuć dabračynnyje mety, 12—hramadzkije, 55 — ekonomičnyje, 16 — nawukowyje i artystyčnyje; 6 majuć na meci razryŭku dla swaich členoŭ; 10 zanimajucca školnymi sprawami, a rešta 25 majuć roznyje mety.

Žydoŭskich towarystw 66, u tym liku 31 majuć dabračynyje zadačy.

× **Razdača drou.** Žydoŭski Centralny Kamitet zakupiŭ 50.000 pudoŭ droŭ, katoryje razdajuć biednym žydoŭskim siemjam darma ad 5 da 10 pudoŭ. Apryč taho majuć być razdadzieny ješče 50.000 pudoŭ, ale nie darma, a za niewialikuju płatu.

× **Nowaja litouskaja časopiś.** Pačała wychadzić druhaja litoŭskaja časopiś u Wilni «Darbo Balsas» («Hołas pracy»). Jana budzie wychadzić raz u tydzień. Redakcija pamieščajecca na rahu Wilenskaj wul. i M. Pahulanki (Harystaho zaw.).

× **Čaćwiorty punkt dziela ačystki ad wošy,** Makowaja 3, ŭžo naładžen i pačaŭ pracawać. Apryč niadziel, jon adkryt kožyn dzień ad 7 da 4 h. Myćcio — biezpłatnaje.

× **Hrošy z Rasiei.** U Ost Bank Wialikaja wul., pryjšli hrošy dla nižejpisanych asob, jakich nielha znajści: Apolonija Rozbickaja, Maryja Niełom, Barys Berkowič, Anton Šycik, siemja Sakier, Chana Gryhans, Chaim Finkielštejn, Chana Etel, Niechame Świrska.

× **Nieščaśliwy prypadak.** 10 listapada ŭ d. № 79 na Nawahrodzkaj wul. niejkaja Elka Krawčuk upała sa schodaŭ i złamała sabie prawuju nohu. Skoraja pomać adwiezła jaje u Žydoŭski špital.

× **Ad čadu.** Na Tatarskaj wul. № 11, Jazep Tomašun, napaliŭšy ŭ piečy, za rana začyniŭ jaje i ad hetaho začadzieŭ razam sa swajej dačkoj Teofilaj. Jon patrapiŭ swaimi siłami, dabracca na stanciju skoraj pomačyi da jaho-ž dački wyježdžała karetka. Obodwych adratawali.

× **Pahoda u kastryčniku:** Sioletni kastryčnik, niahledziačy na ŭsie praroctwy, pryjemna zdziwiŭ nas wielmi umiarkawanaj temperaturaj. Za ŭwieś hety miesiač my nie bačyli nijakich znakoŭ zimy. Tolki ŭ paŭnočna-uschodniaj čaści našaho kraiu ŭ načy s 7 na 8, z 23 na 24 i s 30 na 31 temperatura na niekolki hadzin panižałasia da nula. U nas u Wilni najnižejšaja temperatura ŭ hetym miesiacy była 8-ho a 4 hadz. ranicaj: +0,5°. Najwyšejšaja temperatura była +20,2° — a 2 hadz. paabiedzi 3.X. Siarednije temperatury za miesiac:

a 7 hadz. ranicai + 6,6°
„ 2 „ paabiedzi +10.2,°
„ 9 „ wiečara + 7,5°,

značyć, ahulnaja siaredniaja temperatura za miesiac +7,9°. Dla našaj staronki heta ŭ takuju paru hodu wielmi wysokaja temperatura—na 2° z liškaj wyšejšaja, čym letaś.

Jasnych, blizka zusim letnich dzion u kastryčniku bylo piać: 3, 7, 13, 14 i 31. Chmarnych — šesnadcać, u tym liku ŭ čatyry — 19, 20, 21, i 22 — zusim nie było widać sonca. Siem dzion dali razam 43,8 milim. asadkoŭ. Najbolš mokrymi byli 5-s 6, 8 milim. i 11— s 6,9 milim. U načy z 11 na 12 była bura, — badaj, apošniaja sioleta.

Dla sielskaj haspadarki sioletni kastryčnik byŭ wielmi dobry. Bulbu zakončyli zbirać pry suchoj pahodzi ŭdačna. Suchi i ciopły kastryčnik daŭ sielanam mahčymaść udačna adsiejać aziminy, katoryje dobra ŭzychodziać.

× **Temperatura.** Najwyszejszaja i najniżej-zaja temperatura za aposznije dni była pawodłuh Celsija):

	najwysz	najniž.
7 — 8	+ 4,°	+ 0,°
8 — 9	+ 4,5°	+ 3,°
9 —10	+ 6,2°	+ 3,°
10—11	+ 7,°	+ 3,°

Z USIAHO KRAJU.

Našy sprawy.

Pieršamu addziełu niamieckaho impierskaho sekretaryatu ŭnutrenych spraŭ prysłuchajuć sprawy zaniatych niamieckim wojskam ziamiel, — u tym liku i našaho kraju.

«ČUTKI» Berlinskije i inšyje niamieckije hazety puskajuć čutki ab pastanowach niamieckaj karonnaj rady ab budučynie našaho kraju, zaniataho niemcami. Kažuć, bytcym abšar nowaho karaleŭstwa Polščy budzie pawialičen čaść iami Litwy i «histaryčna prynal žnymi da Polščy Suwałkami i Harodniaj»(!)

My možem zusim peŭna zajawić, što heta čutka niazhodliwa s praŭdaj.

„Nowaja Litwa“.

Pad takim zahałoŭkam u Berlinie pačała wychadzić try razy ŭ miesiac nowaja časopiś. U pieršym swaim numery jana drukuje staćciu, ŭ jakaj miž inšym hawarycca:

„Kurlandija i Litwa zwiazany miž sabaj čyślenymi zwiaziami. Niekali niamieckije miaščanocy i litoŭskije kniazi čuli siabie silnymi i niezaležnymi, i hranica miž ich dzieržawami była ustanoŭlena z ahulnaj zhody. Nidzie nima patreby zmieniać siłaj ustanoŭlenyje hranicy, bo pryjacielskaja zhoda miž abiedźwymi staronkami zabaspiečena nazausiody. Ekonomična Kurlandzija i Litwa zaležać adna ad adnej. Kurlandzija patrabuje padwozu z Litwy, a Litwa — Kurlandzkich portaŭ dziela wywazu».

Litoŭskaja Konferencija u Šwejcaryi.

U Šwejcaryi zasiedaje litoŭskaja konferencija, złoženaja z deputatoŭ litoŭskaj krajowaj rady ŭ Wilni i litoŭskich orhanizacij u Šwejcaryi, Rasiei i Ameryce. Maršałkuje Smetona. Litoŭskaja Rada pryznana za najwyšejšuju ustanowu litoŭskaho narodu. Konferencija wymahaje ad Krajowaj Rady enerhičnaj praktyčnaj pracy u kraju dziela palapšeńnia pałažeńnia narodu i dziela razwićcia jaho. Hetkaj rabotaj Krajowaja Rada padniała by swaju pawahu u Kraju i z hranicaj.

Zasiedańnia konferencii trywajuć dalej.

„Niamieckije rubli“.

Hrošy hetyje, katoryje spačatku narod prynimaŭ niedawierčywa, pačynajuć usio bolš pašyracca ŭ našym kraju. 31 kastryčnika 1916 h. ich było tolki na 21.600.001 rub., a praz hod, značyć, 31 kastryčnika 1917 h ich było ŭžo na 136.813.532 rubli.

Cikawa adznačyć, što čysło bumažek pa 20 kap. blizka zusim nie pawialičywajecca.

HRODNIA. Kab zbierahčy elektryčnaść, jak my ŭžo pisali, usielakaja tarhoŭla ad 5 hadz. wiečara zabaroniena. Adkrytymi astajucca tolki apteki, katoryje mohuć pradawać tolki leki.

HRODNIA. Dom b. akušerskaj školy addadzien pad žydoŭski prytułak, u katorym znachodzicca bolš za 200 dziaciej.

BIEŁASTOK. S pryčyny niedastačy świetła uzrasło čysło kraž. Na Mastowaj wul. 20, chłopiec 14 hadoŭ ukraŭ 100 rub. rasiejskim zołatam i 600 m. niamieckimi bumažkami. Zołata jon pradaŭ jubileram.

Na Krywaj wul. ukradzieny spažyŭnyje pradukty i bializna, na Kupieckaj—roznyje srebnyje rečy. U młynie na Sažałkowaj wulicy ukradzieny niekolki miachoŭ žyta i muki i 2 ramiennyje pojasy.

PADBRODZIE. Tutejšy pawietowy načalnik Wer, prabyŭšy na swaim miejscy kala 2 hadoŭ, pakidaje Padbrodzie i pierechodzić za načalnika okmianskaho pawietu.

SUWAŁKI. Kab zbierahčy elektryčnaść, ad 7 hadz. zahadano začyniać usie kramy. Razam s tym žycharoŭ pryzywajuć palić u siabie lampy tolki u krajniaj patrebi.

MARJAMPOL. 15 listapada ŭ domie byŭšaj himnazii adkrywajecca druhi padhatawicielny wučycielski kurs. Zapisałosia bolš 100 asob; pryniaty — 60. Kiruje kursami akružny inspektar Kajrys. Wučyć buduć: litoŭski ksiondz i 3 niamieckije wajennyje—litwiny.

ŠAPARY. Sejnensk. paw. Tutejšy haspadar, Pilecki, u načy ŭrywaŭsia praz sałomiennuju strechu ŭ chaty ŭ wakoličnych wioskach i kraŭ roznyje rečy, katoryje paśla pierepradawaŭ babam, tarhujučym usiačynaj. Mirawy sud zasudziŭ jaho na hod u wastroh.

LIBAWA. Tutejšaja hazeta nadrukawała hetymi dniami takoje apawieščeńnie:

«28 kastryčnika z majho sklepu praz abmyłku ŭziata sočnaja šynka wahoj kala 45 funtaŭ. S pryčyny taho, što mohuć papaści pad padazreńnie niawinnyje ludzi, prosiać adasłać šynku nazad za wysokuju nahradu. Kali šynka nia budzie wierniena da Kalad, sprawa pojdzie ŭ sud».

WIESTKI Z RASIEI.

Zjezd nacyonalnaściau u Rasiei.

U Kijowie adbyŭsia, sklikany Ukrainskaj Centralnaj Radaj, źjezd paniawolennych nacyanalnaściaŭ Rasiei. Na źjezdzie byli predstaŭniki ad *Bielarusoŭ*, Litwinoŭ, Łatyšoŭ, Estoncoŭ, Armian, Tatar, Baškir, Kałmykoŭ, Małdawan, Hruzinoŭ, Mardwinoŭ, Čuwaš, Waciakoŭ, Zyran i Kirhizaŭ.

Zjezd pryniaŭ hetkuju rezoluciju:

1) Rasieja musić stacca demokratyčnaj *federatyunaj respublikaj*.

2) Kožnaja nacyonalnaść Rasiei pawinna mieć šyrokuju aŭtonomiju, paśla tych zakonoŭ, jakije wyrabić ustanoŭčaje sabrańnie, sklikanaje kožnaj nacyonalnaściaj pa asobku.

3) Poruč z ministram zahraničnych spraŭ chutka pawinna być utworana apryčonnaja kamisija, s predstaŭnikaŭ usich nacyonalnaściaŭ Rasiei, katoryje buduć baranić patreby swajho narodu na pierahaworach ab miru.

Dalej źjezd wybraŭ „Narodnuju Ra-

du», katoraj meła prywieści žadańni žjezdu ŭ žyćcio.

Učaście Biełarusi i Ukrainy u demokratyčnaj konferencii u Piećiarburzi.

S Štokholmu pišuć 28 wieraśnia: «Русское Слово» pakazywaje: Ukrainskaja Centralnaja Rada, što adkazałašia ad učaścia ŭ Maskoŭskaj dzieržaŭnaj konferencii, wysłała šmat predstaŭnikoŭ na demokratyčnuju konferenciju u Pieciarburzi. Hetak sama zrabiła biełaruskaja krajowaja Rada u Minsku na tych samych asnowach, jak i ukrainskaja. Biełarusy damahajucca poŭnaj nacyanalnaj aŭtonomii Biełarusi i razdzialeńnia ziamli miž pracujučym narodam.

Hołas paniawolanych narodau na demokratyčnaj konferencii.

Pieciarburskaje telehr. ahenctwo pakazywaje s 1 kastryčnika: Na učarašnim papałudniašnim zasiedańni demokratyčnaj konferencii pakłali nacisk delehaty wajennych arhanizacii Ukrainy, Hruzii, Biełarusi, Kazakoŭ i Musulmań na kaniečnaść dužoj ŭłaści apiortaj na ŭsie žywyje siły kraju, pierš na pierš na demokraciju i damahalisia arhanizacii nacyanalnych armij (heta značycca, kab kožnaja nacija mieła swaju asobnuju armiju).

PIECIARBURH. (Reŭter). Stalica ŭ rukach bolšewikoŭ. Ministroŭ areštawali. Haława ruchu Lenin, žadaje toj-čas zamireńnia i mira.

Władywastok u apošnije dni pierajšoŭ u ruki bolšewikoŭ, katoryje apawieścili, što prynimajuć ułaść nad miestam.

PIECIARBURH. (P.T.A.). Usierasieski zjezd rad. rab. i sałd. wypuściŭ u čećwier hetkije try adozwy:

1) Da rabotnikikoŭ, wajennych i sielan! Usia ŭłaść pierachodzić da rad rab. i sałd., maršałki katorych biezpasredna zwiazany z rewolucyjnym uradam. Usie areštowanyje členy sielanskich kamisij wychodziać na wolu, a tyje, chto ich areštawaŭ, sami jduć pad arešt.

2) Kara śmierci, wiernienaja na fronci Kierenskim, kasujecca. Wiertajecca poŭnaja swaboda palityčnaj ahitacii na fronci. Toj-čas zwalniajucca ŭsie sałdaty i aficery, areštowanyje za palityčnuju propahandu.

3) Byŭšyje ministry Konowałow, Kiškin, Tereščenko, Malantowič, Nikitin i inš. areštowany rewolucyjnym Kamitetam. Kierenskij uciok. Usie wajennyje ŭłaści pawinny učynić toj-čas kroki dziela areštu jaho. Za ŭsielakuju pomač jamu winawatych buduć karać, jak za zdradu hasudarstwa.

CIURYCH. „Morning Post." piše, što Kierenskij peŭnie ŭciok ŭ Maskwu.

Pieciarburh, Kronštadt, Rewiel i Noŭharod — u rukach rewolucyonieraŭ.

U Maskwie stary urad bytcym to maje ješče siłu.

Znosiny čyhunkaj miž Pieciarburham i Maskwoj prypynilisia.

PIECIARBURH. (Reŭter). P. T. A. apawieščaje:

Usierasiejski zjezd rad rab. i sałd. zwiarnuŭsia da rabotnikoŭ, sałdat i sielan z adozwaj, u katoraj haworycca: „Zjezd predłožyć usim narodam demokratyčny mir i toj-čas zamireńnie na ŭsich frontach. Zjezd pastanawiŭ, što ŭsia ŭłaść pawinna pierajści da miejscowych rad rab. i sielan. Zjezd pierakonan, što rewolucyjnaja armija budzie baranić rewoluciju ad usich imperyalistyčnych pakušenioŭ, pakul nowy ŭrad nia dojdzie demokratyčnaho mira, jaki jon biezpasredna predłožyć narodam».

Adozwa kančajecca słowami:

«Sałdaty! Dajcie ćwiordy adpor Kierenskamu, adnadumcu Korniłowa!— Žaleznadarožniki! Strymajcie aružnyje siły, jakije Kierenskij pasyłaje suproć Pieciarburha!

Heta adozwa pryniata pierewahaj usich hałasoŭ proci 2 pry 12 strymaŭšychsia ad padačy hołasu.

ŠTOKHOLM. Usierasiejski zjezd rad. rab. i sałd. składajecca s 555 členaŭ. Jaho biuro składajecca s 14 bolšewikoŭ, u tym liku Lenin, Zinowjew, Trockij, i 7 socyał-rewolucyonieroŭ. Zjezd razhledaje try hetkije punkty: orhanizacija ŭłaści; mir i wajna; ustanoŭčy sejm.

Zjezd zwiarnuŭsia da rasiejskich armijej s pryzywam utwaryć rewolucyjnyje kamisii dziela padtrymańnia ładu na fronci. Zamiest byŭšych uradowych kamisaroŭ naznajucca kamisary rady rab. i sałd.

LONDON. „Daily News" dawiedałasia s Pieciarburha, što s pamiž 475 členaŭ zjezdu bolšewikoŭ — 335.

U tuju sieradu Lenin zajawiŭ na radzi, što jon predłožyć mir, katory može pryniać proletaryat usich staron.

MASKWA. „Rusk. Wied." drukujuć uradowuju prahramu bolšewikoŭ, u katoraj hłaŭnyje punkty hetkije: adabrańnie ŭłaści ad buržuazii; stanoŭčyje kroki dziela mira; kontrol rabotnikoŭ nad pramyšlenaściu; pieredača ŭsiaje ŭłaści radam rab. i sałd; admowa płacić pracenty za wajennyje pazyki.

MASKWA. „Russk. Sł." piše, što predstaŭnik frontu ŭ pieciarburskaj radzie zrabiŭ hetkuju zajawu.

«Wojski zmučeny wajnoj i trebujuć toj-čas mira. Kali heta nia budzie zroblena, dyk jany pakinuć akopy. Nie paźniej, jak cieraz try tydni jany abjawiać zamireńnie i kinuć arużže».

KOPENHAGA. Chodziać čutki, što Mikałaj Mikałajewič znachodzicca u kazackaho hienerała Kaledina. Jany umaŭlajucca, kab razam s kazakami pačać kontrrewoluciju i wiarnuć monarchiju.

ŠTOKHOLM. Pawodłuh najnawiejšych wiestak, bolšewiki dajšli pabiedy nie biez pralićcia krywi. Asabliwa krywawy bitwy išli pad Maryinskim i Zimowym pałacami. U Zimowym pałacu byli ŭsie ministry s Kierenskim. Tolki pašla abstrełu pałacu z harmat usie paddalisia. Ministroŭ areštawali. Staronniki Plechanowa i socyał-rewolucyoniery pabudawali na wulicach barrykady. Z abiedźwych staron mnoha zabitych.

PIECIARBURH. (P.T.A.). Pierewarot adbyŭsia hetak:

6 listopada ŭ wiečary rewolucyoniery zaniali pieciarburskaje telehrafnaje ahienstwo, a ŭ račy—banki, wahzały i inšyje ważniejšyje ustanowy stalicy. 7 listapada wypuščena adozwa, što tymčasowy urad skinut, a ŭłaść pierejšła ŭ ruki rad. rab. i sałd. Usiu noč u Zimowym Pałacu zasiedaŭ stary urad. Ješče a 7 hadz. ranicy tam bačyli Kierenskaho; pašla jon niet wiedama dzie prapaŭ. U Hłaŭnyju kwateru rad. rab. i sałd., katoruju baraniła warta s sałdatoŭ z harmatami na pancyrnych samachodach, prybyŭ Lenin, horača witany ŭsimi. S Kronštadtu prybyli atrady sałdatoŭ i matrosaŭ s krejsera „Awrora" na dwuch minanoscach. Zasiedaŭšym u Zimowym pałacu ministram było predłoženo paddacca; jany admowilisia. Tady atrady rewolucyonieroŭ pajšli pa Miljonnaj wulicy na pałac. Ich spatkali ahniom kulemiotaŭ, i im pryšłosia adstupić. Tady stajaŭšyje na Niewie minanoscy i pancyrnyje samachody pačali abstreliwać pałac. Z Helsingforsu padyjšli ješče 4 minanoscy, dałučyŭšyjesia da operacii proci pałacu. Tady byŭšyje ŭ im paddalisia.

LONDON. „Daily Teleg." dawiedałasia s Pieciarburha, što Čeheidzie, Cereteli i Čarnowa ŭ časi apošniaho pierawarotu ŭ Pieciarburzi nie było.

«Mornig Post» piše, što nowy bolšewicki ŭrad predłažyŭ armii na fronci toj-čas pryznać jaho, hroziačy inačej spynić padwoz praduktoŭ na front.

Pawodłuh apošnich wiestok, wojska pad kamandaj, Kierenskaho, Korniłowa i Kaledzina jdzie na Pieciarburh.

LONDON. „Daily Telegr." piše, što najbolš sumnaja reč u Rasiei — heta upadak kursu rubla, katory maje ciapier pakupnuju siłu, roŭnuju bolej-mieniej 12 kapiejkam.

CHRYSTYANIJA. Rada rab. i sałd. utwaryła kamisiju, ma šałak katoraj, Lenin, razam zanimaje i miejsco prezydenta ministroŭ Trockij — minister zahraničnych spraŭ. Usie inšyje ministry — hetak sama bolšewiki. Rewolucija, naahuł, adbyłasia biez zamiešańnia i rabunkoŭ. Haława miesta Pieciarburha i miestowaja rada spierša nie chacieli pryznawać nowaho uradu.

Kierenskij razam z Alekslejewym i Korniłowym znachodziacca u hłaŭnaj kwatery.

U Maskwie bolšewiki hetak sama dajšli pabiedy.

KOPENHAGA. «Socialdemokraten» drukuje hutarku z mašałkam sielanskaj rady i členam partyi socyał-rewolucyonieroŭ, Rubanowičam, kato y zawioz u Paryž pismo Kierenskaho. Rubanowič zajawiŭ, što nima što i hawaryć ab admozie u rasiejcoŭ pasla taho, jak jany utracili 5 milionaŭ zabitymi, 6 milionaŭ ranenymi i 3 milionv pałonnymi.

ŠTOKHOLM. Rasiejskije hazety pišuć ab massowym wyjeździ zamožnych klas zahranicu — asabliwa praz Sibir u Ameryku.

TELEHRAMY

Niamieckije apawieščennia

9.XI Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaho: Artyleryjskaja bitwa u Flandryi pry Pašendal, Pelkapel i ŭ wakolicach Izera dajšła wialikaj siły

Front Albrechta Wurtemberskaho: U pałudzienna-zachodnim Elzasie nastupaŭšyje pašla silnaho ahnia francuzy adkinuty.

U bitwie na pawietry zbity 13 warožych samalotaŭ.

Uschodni teatr.

Biez pieramien.

Italjanski teatr:

My pierajšli cieraz raku Liwenca! Nia hledziačy na śnieh i doždž, złučenyje wojski nieustanna honiać worahoŭ i padychodziać da raki Pijawe.

Front Ruprechta Bawarskaho: Pašla silnaho barabannaho ahnia anhličanie pačali nastupać na poŭnočnym uschodzi ad Pelkapel. Jany adbity štykami. Uzdoŭš Iziera i ad lesu Hutholst da Landworde ahoń artyleryi paabiedzi dajšoŭ wialikarnaj siły.

Front niamieckaho Naślednika: Pašla wostraj padhatoŭki artyleryjej i minamiotami my uziali u francuzoŭ pazycii ŭ lesi Šom. Silnyje kontrataki worahoŭ adkinuty z wialikimi stratami. Uziaty 240 pałonnych, u tym liku 7 aficeroŭ.

Na uschodnim teatry i Makedonskim fronci — biez pieramien.

Italjanski teatr:

Aŭstryjackije siły ŭwarwalisia ŭ dalinu wierchniaho ciačeńnia Piawe. Pašla wielmi wostrych bitw na wulicach uziato Asjago. Italjanski arjergard na zachodzii ad Liwency adkinut ješče raz. Ad Susegana da mora my dajšli da Piawe.

Front Ruprechta Bawarskaho: U wakolicach wyrw miž Pelkapel i Pašendal učora išła wielmi wostraja bitwa. Hustymi kołonami pawiali anhličany nowyje dywizii dabywć hory na paŭnačy ad Pašendala. U centry im udałosia ŭwarwacca ŭ naš zaščytny pojas, ale našaj kontratakaj jany byli adtul wykinuty. Piać razoŭ šturmawali ješče worahi, ale ŭ bolšaj čaści byli razbity ŭžo našym ahniom. Dzie worahi dachodzili ŭdačy, adtul my ich wykidywali štykami. U časi kontratak my ŭ niekatorych punktach uwarwalisia ŭ čaści anhlickich pazycij i udzeržalisia tam. Učarašni dzień kaštawaŭ worahaŭ mnoha zabitych i 100 pałonnych.

Na poŭdni ad Rišbur my ŭziali ŭ pałon 11 partugalcoŭ, u tym liku 1 aficera.

Front niamieckaho Naślednika: U lesi Šom čysło ŭziatych učora pałonnych dajšło 8 aficeroŭ, 280 sałdatoŭ.

Front Albrechta Wiurtenburskaho: Našy drużyny razwiedčykoŭ uziali ŭ pałon 30 francuskich jegroŭ.

Na ŭschodnim teatry i makiedonskim fronc. — nicoha wydatnaho.

Italjanski teatr:

Na ŭschodzi ad Asjago wialikije italjanskije siły u adnym miejscy krycha adciśnuli nazad nastupaŭšyje złučenyje wojski. Złučenyje armii zdabyli Belumo. Na nižnim ciačeńni Pijawe worahi zatrymalisia dziela bitwy.

Kala wajny.

LUGANO. Socyalisty ŭ Milanie na schodzi wyskazali žadańnie mira toj-čas i pastanawili zrabić u hetym kirunku nacisk na sajužnikoŭ razam z rasiejskimi tawaryšami.

PAPALLO. (Stefani). U toj paniadziełak pabiedzi tut ziechalisia razam Llojd-Džordž, anhlickije hienierały Smuts i Wilson, Penlewe i francuski hienerał Bujon, Roberton, Foš, italjanski wajenny minister Alfjery, italjanski hienerał Forro pryjechali siudy zabadzie. Usie jany razam s francuskim pasłom Barrerom radzilisia ab pałažeńni na italjanskim wajennym teatry.

Hienerał Foš naznačen za pieršaho rajcaho Kadorny.

Drukawana ŭ drukarni M. Kuchty. Wydawnictwo «Homan». Redaktar Jazep Saławiej